

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

À natura inesse homini cupiditatem quietis, ac recreationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

Magnanimitate, Prudentia, deq; Fortuna ei contraria, tentemus hoc in ocio, quod senectus nobis concessit, uisq; etiã hostilis, de ijs item uirtutibus præcepta tradere, quæ in uerbis uersantur, quotidianoq; in sermone, quiq; plerumq; indicare mores cuiusq; consuevit, ac uel laudem afferre, uel reprehensionem. Etsi (ut Horatius inquit) Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi. Neq; enim nos de laude sic nunc loquimur, atq; improbatione, ut qui ex aliorum iudicijs uirtutes metiamur, ac uicia, uerum a ratione tantum, atq; a mediocritate, penes quã iudicium est, atq; examen uirtutum omnium.

Etiã in oratione seruandam esse mediocritatem,

Censensus igitur rerum nostrarum omnium, non in agendo solum, uerũ et in loquendo, explicandisq; in sententijs, ac cõsilijs, metis deniq;, atq; animi conceptis, siue serijs, siue iocosis, mediocritatem esse iudicem, quam qui sequantur, et in dicendo, et in agendo cum delectu rationem retineant, ipsaq; cum ratione modum, ac mensuram, siue sermo ipse grauis sit, atq; austerus, siue iucundus, et comus aut in festiuitatem deflectat, aut in seueritatem. De quibus singillatim distincteq; ordine quidem dicemus, ac pro natura uirtutis cuiusq; sua. Verum quoniam uirtutum earum quæ in loquendo uersantur, oratio materia est quasi quædam, eaq; ipsa nobis a natura tradita, id uidendum est, dũ aut faceti uideri uolumus, aut graues, ne aduersus naturam ipsi propriam contentionem moliamur aliquam, ne ue uelimus uniuersa illi acie ire obuiam, quod est non modo difficile, ac laboris plenum, uerum etiam reprehendi iure solet a sapientibus uiris. Cum (ut prouerbio etiam monemur) nihil inuita sit agendum Minerva, hoc est natura repugnante. Nec nisi etiam sapientissime est a Cicerone præceptum, ut quibus ipsi apti rebus sumus, in ijs potissimum occupemur. Nam et si concessum est aliquando propria relicta natura alienæ se accomodare, tamen aduersus uniuersam ut suscipiatur certamen, nullo id pacto uidetur committendum, quando præstari id cum laude ac dignitate uix omnino queat, idq; si ad breue fortasse tempus, natura tamen ipsa ad id quod est proprium ac suum tandem recurrit. Quæ è re argui solet, atq; haud iniuria accusari uitæ inconstantia, ac morum leuitas.

A natura inesse homini cupiditatem quietis, ac recreationis.

Principio quod hominũ uita tũ corporis, tum animi laborũ plena est, ac molestiarum, igitur post labores cessatio queritur, in qua recreetur

animus, atq; inter molestias iocus. Natura enim duce ad quietem trahimur, ac uoluptatem. Nam & a regibus, & bene constitutis populis, & a Romanis præcipue gentium dominis ludi fieri, diuersi etiam generis instituti, quibus spectandis tum populus uniuersus, tum magistratus ipsi relaxarentur quotidianis a laboribus, negotijsq; susceptis & priuatim & publice. Quando & fossores, & qui cædendis exercentur lapidibus, & iocæ inter se funditant, oblectandi gratia, & illa ubi desuerint, tantu laborem mulcent, leniuntq; erummas. Vnde & recte, & naturaliter ab equite Romano, eodemq; Poëta suauissimo dictum est.

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Urbanitatem, ac ueritatem merito laudari.

Merito igitur laudatur urbanitas, expetiturq; a plerisque urbanorum, ac facitorum hominum consuetudo, ac familiaritas. Et quæ tractandis rebus, atq; administrandis, ratio recta præsidet, cuius maxime amica est ueritas, proinde a quibus ea colitur, ij et commendantur ab omnibus, et summo habentur in pretio. Ad hoc autem tū ueri, tū iucundi studiū, motusq; circa ea animorū, atq; affectus, moderatio ubi accesserit, eaq; quæ mediocritas dicitur, existent illico quæ & uiris bonis, & ciuibus ingenuis dignæ, & suo etiam utraq; nomine uocata est uirtus, altera quidem, quæ susceptorum laborū honestum sit leuamen, relaxatioq; maxime laudabilis a curis, ac molestijs, altera uero quæ hominem ipsum ita constituat, ut per eam constet humana conciliatio, uigeatq; in ciuitate fides, penes quam actionum nostrarum omnium, ac negotiationum uinculum existat, ac promissorum, dictorumq; observatio. Quod ita esse nobis innuit Christus & deus idem, & homo, cum ueritatem se se esse professus est. Verum cum ipsis è uirtutibus aliæ uersentur aut in eroganda pecunia, aut in obeundis periculis, aliæ in moderandis uoluptatibus, aut in reddendo quod suum est, cuiq; alijsq; atq; alijs aliæ, nomineq; singulæ appellentur suo, hæc quidem duæ, quæ tum ueritatem in dicendo, tum leporem sequuntur, circa orationem tantum operam suam conferunt, uerbaq; sibi perinde, ac materiam subministrant. Et alteri quidem quæ relaxationem querit ab laboribus ac molestijs maiores nostri nomen fecere Urbanitati, & qui ea præditus esset, nunc Urbanum dixere, nunc uero aut Facetum, aut Comem-

Vnde Urbani dicti sunt, ac Faceti.

Et Urbanos quidem uocauere, quod ij oratione uterentur, & aue, et eo

AA ij